

SØNDAGENS PREKEN 7. MARS 2021

Sunniva Gylver, sokneprest i Fagerborg

FASTENS KAMPER

Dagens fortelling handler om sykdom, onde ånder, helbredelse, tro og tvil. Temmelig heftig. Kan vi klare å koble det opp til våre liv og vår hverdag i fasten 2021?

Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten Markus, I det 9.kap.:

En I mengden svarte: “Mester, jeg er kommet til deg med sønnen min fordi han har en ånd som gjør ham stum. Når den griper fatt I ham, kaster den ham over ende, og han fråder og skjærer tenner og blir helt stiv. Jeg ba disiplene dine drive ånden ut, men de maktet det ikke.” Da sa han til dem: “Du vantro slekt! Hvor lenge skal jeg være hos dere? Hvor lenge skal jeg holde ut med dere? Kom hit med gutten! De kom med ham, og straks ånden fikk se Jesus, rev og slet den I gutten så han falt over ende og vred seg og frådet. Jesus spurte faren: “Hvor lenge har han hatt det slik?” “Fra han var liten gutt,” svarte han. “Mange ganger har ånden kastet ham både I ild og I vann for å ta livet av ham. Men om det er mulig for deg å gjøre noe, så ha medfølelse med oss og hjelp oss!” “Om det er mulig for meg?” svarte Jesus. “Alt er mulig for den som tror.” Straks ropte guttens far: “Jeg tror, hjelp meg I min vantro!” Da Jesus så folk stimle sammen, truet han den urene ånden og sa. “Du stumme og døve ånd, jeg befaler deg: Far ut av ham, og far aldri mer inn I ham! Da skrek den høyt, slet voldsomt I gutten og før ut. Gutten lå livløs, og alle sa at han var død. Men Jesus tok ham I hånden og hjalp ham opp, og han reiste seg. Da Jesus var kommet I hus og disiplene var alene med ham, spurte de: “Hvorfor var det ikke mulig for oss å drive den ut?” Han svarte: “Dette slaget er det bare mulig å drive ut ved bønn og faste.”

Slik lyder Herrens ord.

Jeg skulle gjerne vært der! Vært der og sett og hørt Jesus i aksjon. Det med onde ånder er ikke så enkelt. For noen av oss virker det litt sånn livsfjernt og skrekfilmaktig. For andre handler det om dårlige erfaringer med kristne mennesker som så onde ånder både her og der, hver

gang det var noe de ikke likte. - Men kanskje er det også noen av oss som kjenner at det med onde ånder stemmer helt med virkeligheten og vonde erfaringer vi selv har med oss?

Faren i fortellingen sier at det er en ond ånd. En moderne medisin vil nok fort tenke epilepsi ut fra hvordan symptomene blir beskrevet. Men sykdommen ble tolket sånn det var vanlig på den tiden, da man antok at onde ånder sto bak slikt. Selv om Bibelen også beskriver sykdom flere steder uten å forklare det med åndsmakter. I denne fortellingen stiller ikke Jesus diagnose, han spør og godtar den forklaringen familien har, og handler ut fra det. Han befaler ånden - det er en helt annen framgangsmåte enn når han helbreder sykdom, for eksempel i fortellingen der han leger en blind ved å ta spytt på øynene hans.

Vi skal ikke snakke lettvtint om onde ånder eller det å være besatt. Men vi må ta på alvor at Bibelen sier at det finnes en ond makt som truer liv og fellesskap. Den virker i oss alle. Som grådighet, likegyldighet, egoisme. Som frykt, misunnelse, selvforakt. Den får oss til å si og gjøre onde ting eller la være å gjøre de gode tingene når det koster oss litt. Den onde ødelegger for livsmot, kjærlighet, håp; for det som er godt. Kampen mot det onde er ikke bare fantasy i Harry Potter, Matrix eller Narnia – det er livet og hverdagen vår, selv om vi sjelden bruker så store ord om det.

I starten av dette kapittel 9 hos Markus har vi fortellingen om Jesus som tar med seg et par disipler opp på fjellet, der de får se Jesus i all sin herlighet sammen med Moses og profeten Elia. Det er en toppstur, i bokstavelig så vel som overført betydning, med både utsikt og åndelig innsikt. Et kick. Når de kommer ned igjen, møter de resten av disiplene midt i en folkemengde, der de er i diskusjon med de skriftlærde etter at de har mislyktes med å drive ut en ond ånd. Antakeligvis gjorde disiplene som ikke var med på fjelltur, bare det Jesus hadde lært dem at de skulle gjøre. Han sendte dem ut to og to og ga dem makt over onde ånder (slik Markus forteller om i kapittel 6). Men her maktet de altså ikke å hjelpe. Det må ha vært en utrolig kjip, vond opplevelse.

Kontrasten er stor, mellom den magiske topp-opplevelsen og hverdagstroen med sine kamper. I fortellingen møter vi både den fortvilte forelder med sykt barn, og hjelperne som ikke strekker til. Jeg kan kjenne meg igjen i begge. Mange erfarer smerten ved egen sykdom eller sykdom hos barna eller andre som står oss nær. Vi er også mange som har erfart at vi kommer til kort når vi vil hjelpe. Som har erfart at troen virker så liten og sårbar i møte med lidelsen.

Da hjelper det jo egentlig ikke å bli møtt med harde ord. Jesus virker ganske hard i sitt svar til faren, disiplene og folkemengden: “Du vantro slekt! Hvor lenge skal jeg være hos dere? Hvor lenge skal jeg holde ut med dere?” Men ser vi på helheten av hvordan Jesus møter mennesker og anerkjenner tro, er det ikke hardheten som sitter igjen. Jesus bekrefter menneskers tro så lenge den retter seg mot ham; om troen bare er et fortvilt rop, en nysgjerrighet eller undrende skepsis, en utholdende bønn om hjelp, en god gjerning, en taus hengivenhet - eller en modig bekjennelse. Farens rop til Jesus: “Jeg tror, hjelp meg i min vantro” sier noe om hvor tynne vegger det kan være mellom troen og tvilen. Hans bekjennelse er kanskje mer preget av et fortvilet håp for sønnen og de ryktene han har hørt om Jesus, enn av en stor, sterk tro - men

det er trosbekjennelse god nok for Jesus. Så i disse harde ordene om den vantro slekten, får vi kanskje mest av alt et blikk av Jesus som et sant, oppgitt menneske. - Så trege vi mennesker er til å tro på ham!

Da mannen spør Jesus om å ha medfølelse og hjelpe dem “hvis det er mulig”, svarer Jesus at “- Om det er mulig for meg? Alt er mulig for den som tror!” Jesus krever ikke at vi har svart belte i tro for å følge ham. Han krever heller ikke tro for å gjøre under; flere steder kan vi lese om at Jesus gjør under uten at det er kommet noe som helst tro til uttrykk. Når han svarer mannen slik han gjør her, tror jeg heller det er et svar til faren om at Jesus er mektigere enn faren tror. Han sier det for å vise at han kan drive ut den onde ånden. Det er altså *ikke* mannens grad av tro som avgjør hvilke under som er mulige. Mirakler er Guds mirakler, ikke mirakler av vår tro. Det er viktig å understreke, siden noen miljøer har fremstilt det nærmest slik at det er menneskets sterke tro som skaper under, og tilsvarende: At det er mangel på tro eller feil tro, som er årsak til sykdom eller uteblitt helbredelse.

Likevel utfordrer Jesus oss også til å tro. Når disiplene etterpå spør hvorfor ikke de klarte å drive ut ånden, viser Jesus til bønn og faste (det siste mangler i noen av håndskriftene). At i kampen mot det onde i oss og rundt oss trenger vi bønnen og nærkontakten med Gud. Kanskje disiplene ikke klarte å drive ut ånden fordi de prøvde å handle i egen kraft og glemte å gå til kraftkilden gjennom bønnen? Vi vet ikke. Men teksten forteller oss at selv om Jesus kunne virke oppgitt over menneskene, så ble han hos dem, og leget gutten.

Alle blir ikke helbredet. Hver dag er verden full av både små og store mirakler av Guds og menneskers godhet og kjærlighet. Og den er full av ondskap, lidelse, urett og død. Bjørneboe sa at “verden er full av stjerner og ekskrementer”, og det er den jo virkelig. Midt i denne virkeligheten så full av kontraster, er vi, med livene våre og troen vår. Og fasten kaller oss til å kjempe mot det onde.

Men vi står ikke alene i denne kampen. Fortellingen i dag sier det som påsken sier med enda større bokstaver: At Jesus Kristus er sterkere enn ondskapen; ja, til og med sterkere enn døden. Gud er sterkere enn alt det onde vi kan komme til å møte. Den troen og det håpet kan gi oss kraft til å bære våre egne liv – og hjelpe til med å bære hverandre når vi trenger det.

